

Hämeenlinnan kaupunki

Dnro HML/3507/11.01.00/2018

Terveydensuojeluviranomainen

20.12.2023

Wetterhoffinkatu 2

13101 HÄMEENLINNA

Hämeenlinnan kaupunki

Ympäristönsuojeluviranomainen

Wetterhoffinkatu 2

13101 HÄMEENLINNA

Viite: Dnro HML/3507/11.01.00/2018 Lausuntopyyntö Hämeenlinnan ampumaseura ry:n
Ahveniston ampumaradan lopettamissuunnitelmasta

TERVEYDENSUOJELUVIRANOMAISEN LAUSUNTO HÄMEENLINNAN AMPUMA- SEURA RY:N AHVENISTON AMPUMARA- DAN LOPETTAMISSUUNITELMASTA

Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen pyytää Hämeenlinnan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselta lausuntoa Hämeenlinnan Ampumaseura ry:n Ahveniston ampumaradan lopettamissuunnitelmasta. Lopettamissuunnitelma koskee Ahveniston ampumaradan lopettamiseen liittyviä toimenpiteitä Hämeenlinnassa Pullerinmäen kaupunginosassa osoitteessa Hiihtomäentie (kiinteistötunnus 109-420-14-0).

Kaupunkirakennelautakunta on tehnyt kaupunkirakennepalveluiden viranhaltijoiden päätösvallosta päätöksen, jonka mukaan terveysturvallisuusantaa lausuntoja ja selvityksiä tehtävänkuviansa mukaisesti.

Hakemuksessa kuvattu toiminta

Lopettamissuunnitelman kohteena on Hämeenlinnan Ampumaseura ry:n hallinnoima Ahveniston ampumarata. Radalla on harjoitettu urheiluammuntaa pienoiskiväärillä, pienoispistoolilla, vapaapistoolilla ja isopistoolilla. Ampumaradan alue koostuu kahdesta lajiradasta, joista yhdellä on ammuttu pistoolilla (ampumamatka 25 m) ja toisella pienoiskiväärillä (ampumamatka 50 m). Ammuntamäärät eri aseilla ovat viime vuosina yhteensä olleet enimmillään noin 78 000 laukausta vuodessa (vuonna 2020). Alueella on ollut Hämeenlinnan Ampumaseuran toimesta ampumatoimintaa vuosina 1965–2021.

Ahveniston ampumaradan viimeisin voimassa ollut ympäristölupa (YMRALA 19.9.2012 § 175, liite 1) päättyi määräaikaisena 31.12.2020. Ennen määräaikaisen luvan päättymistä radalle haettiin uutta ympäristölupaa, joka myönnettiin toistaiseksi voimassa olevana 21.8.2020. Lupa kuitenkin kumottiin Vaasan hallinto-oikeudessa 17.12.2021. Luvan kumoamisesta tehtiin valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka 9.5.2022 tekemällään päätöksellä ei myöntänyt asiaan valituslupaa. Ahveniston ampumaradan toiminnalle on Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle lopettamissuunnitelman kanssa samanaikaisesti jätetty käsittelyyn uusi ympäristölupahakemus. Ympäristölupahakemukselle annettiin kielteinen päätös 22.6.2023. Ampumarata on siten ollut käyttökiellossa toukokuusta 2022 lähtien.

Ampumarata sijaitsee Ahveniston 1-luokan pohjavesialueella (0410902) ja sen muodostumisaikana. Pohjavesialue kulkee Ahvenistonharjun mukaisesti kaakko-luode-suuntaisesti. Ahveniston pohjavesialueella sijaitsee Ahveniston vedenottamo, johon on matkaa ampumaradalta kaakkoon noin 800 metriä. Ampumaradalta luoteeseen noin kolmen kilometrin päässä sijaitsee lisäksi Parolan pohjavesialue (0408251) puolella oleva Pikku-Parolan vedenottamo. Ampumaradan läheisyydessä Ahvenistonjärven ympäristössä pohjavesiputkista tehtyjen korkeusmittausten perusteella paikallinen virtaussuunta on kuitenkin epäselvä, ja pohjaveden korkeusvaihtelu on noin kilometrin matkalla enimmillään joitakin kymmeniä senttimetrejä.

Ampumaradan pintamaa on hiekkaa, sen länsipuolella olevan Ahvenistonharjun puolella pääasiallinen maalaji on sora. Ampumarata-alueen kaakkoisreunassa osin pienoiskivääriradan alueella on myös maastokarttaan merkitty soistuneempi kohta, joka viittaa paikallisempaan vettä paremmin pidättävään maa-ainekseen.

Ahveniston ampumaradalla käytettävät luodit koostuvat tyypillisesti lähes täysin (99 %) lyijystä, minkä lisäksi niissä saattaa olla pieni määrä (n. 1 %) antimonia sekä epäpuhtauksina hyvin vähäisiä määriä muita metalleja. Lisäksi radan alkuaikoina pistooliradalla on saatettu käyttää vaipallisia luoteja, minkä vuoksi vallissa saattaa olla jonkin verran kuparia ja sinkkiä.

Lopetussuunnitelmassa esitetään kaksi vaihtoehtoista toimintatapaa. Toisessa vaihtoehdossa haitta-ainepitoiset ratarakenteet poistetaan ja toisessa taustavalleissa olevat haitta-aineet eristetään. Tavoitteena on aloittaa suunnitelman mukaiset työt vuoden 2026 loppuun mennessä.

Lopettamissuunnitelmassa tarkkailuksi esitetään kunnostustoimenpiteiden jälkeen pohjavesinäytteiden ottamista ampumaradalla sijaitsevasta pohjavesiputkesta sekä hyppyrimäen putkesta kahdesti niin, että ensimmäiset näytteet otetaan vuoden kuluttua ja toiset näytteet kahden vuoden kuluttua kunnostustoimenpiteiden valmistumisesta. Kahden vuoden jälkeen näytteitä esitetään otettavan tarpeen mukaan 1–3 vuoden välein. Mikäli näytteistä ei muutaman vuoden jälkeen ilmene ampumaratatoiminnasta peräisin olevien haitta-aineiden kohonneita pitoisuuksia, esitetään näytteenotosta luopumista. Näytteistä analysoidaan lyijyn (Pb), antimonin (Sb), kuparin (Cu), sinkin (Zn) ja arseenin (As) liukoiset pitoisuudet sekä pH, sähkönjohtavuus ja sameus. Tulokset toimitetaan valvovalle ympäristöviranomaiselle. Mikäli näytteissä havaittaisiin erityisesti lyijyn ja antimonin osalta kohonneita pitoisuuksia, arvioitaisiin toimenpidetarve erikseen yhdessä ympäristöviranomaisen kanssa.

Terveydensuojeluviranomaisen lausunto

Terveydensuojelulain 763/1994 tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveydensuojelulain 2 §:ssä edellytetään, että elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että

väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntymisen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Terveysuojelulain 27 §:n mukaan elinympäristöstä johtuvat melu, värinä, haju, valo, mikrobi, pöly, savu, säteily tai muu niihin verrattava voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa tai muussa tilassa oleskelevalle. Terveysuojeluviranomainen katsoo, että lopettamissuunnitelmaa tulisi täydentää kunnostustoimenpiteiden aiheuttamien riskien arvioinnilla. Esimerkiksi melun ja pölyn torjunta tulee huomioida kunnostustoiminnan aiheuttamina riskeinä ja niiden hallintaan tulee laatia suunnitelma.

Ahveniston pohjavesialue (pohjavesialuetunnus 0410902) on merkittävä raakavesilähde Hämeenlinnan alueella. Hämeenlinnan alueelle talousvettä toimittaa pääasiassa Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy (HS-Vesi). HS-Veden päävedenottamona toimii Ahveniston tekopohjavesilaitos, jonka raakavesikaivoja sijaitsee Ahveniston pohjavesialueella (pohjavesialuetunnus 0410902). Parolan pohjavesialueen (0408251) puolella sijaitsee HS-Veden Pikku-Parolan vedenotto. HS-Vesi toimitti vuonna 2022 Hämeenlinnan, Hattulan, Kalvolan ja Akaan verkostoalueelle talousvettä noin 14 450 m³/d ja vedenkäyttäjiä oli noin 72 000. Vedestä noin puolet oli peräisin Ahveniston vedenkäsittelylaitokselta.

Hämeenlinnan terveydensuojeluviranomainen pitää tärkeänä, että Ahveniston ampumaraudan lopettamissuunnitelmassa huomioidaan Ahveniston pohjavesialueen merkitys Hämeenlinnan, Hattulan ja Akaan raakavesilähteenä. Lopettamiseen liittyvät toimenpiteet eivät saa aiheuttaa riskiä pohjaveden laadulle. Lopettamistavan valinnassa tulee huomioida myös kunnostuksen aikaiset riskit esimerkiksi, miten kaivaminen vaikuttaa maaperässä olevien aineiden kulkeutumiseen pohjaveteen. Peittävän rakenteen kunnon seuraamista varten tulee laatia suunnitelma, jos kunnostustavaksi valitaan peittäminen. Terveysuojeluviranomainen pitää tärkeänä, että kunnostustoimenpiteiden vaikutusta seurataan aikaisemmin kuin vuoden kuluttua toimenpiteistä, jotta kunnostuksen aikana mahdollisesti pohjaveteen siirtyneiden aineiden terveysvaikutuksia päästään arvioimaan mahdollisimman varhain.

Terveysnsuojeluviranomainen näkee, että pohjavedenlaatua tulee seurata ympäristönsuojeluviranomaisten katsomalla tavalla. Terveysnsuojeluviranomainen pitää kuitenkin tärkeänä, että näytteenottosuunnitelma on riittävän pitkäaikainen. Terveysnsuojeluviranomainen pyytää saada tietoonsa, joko suoraan toimijalta tai Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojelulta, pohjavesitarkkailun tulokset ja tapahtuneet häiriötilanteet. Terveysnsuojeluviranomainen arvioi tietojen perusteella ovatko terveyshaitat mahdollisia ja tarvittaessa antaa ohjeita terveyshaittojen ehkäisemiksi tai minimoimiseksi. Terveysnsuojeluviranomaiselle ilmoitettavat häiriötilanteet ovat esimerkiksi kunnostustöiden yhteydessä tapahtunut öljyvuoto tai toimintahäiriö, jolloin pöly- ja melupäästöt kasvavat.

Lausunnon ovat valmistelleet terveystarkastaja Satu Sjöblom ja terveystarkastaja Päivi Lindén

Päivi Lindén

Terveystarkastaja

Hämeenlinnan kaupunki

Viranomaispalvelut

